

ZPRAVODAJ MATICE SLEZSKÉ

Číslo 71

Říjen-listopad 2013

PESTRÁ PALETA PODZIMU

Každé roční období má svůj půvab, a proto každý člověk má rád jiné – podle své národy nebo svých zájmů. Vodmilové mají nejraději léto – teplo, voda, koupání. Letos ani nemuseli cestovat na jih, i v našich krajinách bylo dostatek sluníčka. Lyžaři dávají přednost zimě a i jim poskytovaly naše hory dostatek příležitostí k vyžití – i když Alpy jsou Alpy. Umělci velebí spíše jaro a podzim. K jaru tíhnou básníci, protože se příroda probouzí ze zimního spánku, odívá se do sterých květů a hlavně pro všechny tvory nastává lásky čas. Nu a ti, kteří výtvarníci, upřednostňují podzim – celá země hýří pestrými barvami s převahou zlatistých odstínů, stromy jsou obsypány lákavými plody, stodoly se plní úrodou a lidé sklízají žně svého úsilí v ostatních částech roku. Paleta podzimu je stejně pestrá jako paleta malíře, který pocitu krásna z přírody přenáší do svého díla, byť někdy ani není poznat, co malíř vlastně maloval. Ale to je už otázka vidění a následné pocitové transformace.

Také člověčí kultura se na podzim představuje v mnohých barvách. Začínají divadelní a hudební sezóny, konají se četné festivaly a přehlídky, některé instituce již předčasně avizují vánoční čas. Z mnoha nabízených možností je někdy až obtížné si vybrat. Z bohaté nabídky letošního podzimu upozorňuje toto číslo Matičního zpravodaje na pořady, které by neměly ujít pozornosti a zájmu členů a příznivců Matice slezské, protože mají k jejímu poslání blízko či mají úzký vztah k našemu slezskému regionu. V Opavě je to především festival Bezručova Opava, jehož 56. ročník obsahuje mnoho desítek různých pořadů, z nichž některé jsou výjimečné nebo dokonce zcela ojedinělé. Je sice pravda, že v době, kdy se tento zpravodaj dostává do rukou adresátů, se řada připravených akcí již uskutečnila, avšak mnohé mají delší trvání, a proto je jejich návštěva možná. Hned první festivalová má dlouhodobý význam. V pondělí 2. září byla na Základní umělecké škole na Solné ulici odhalena pamětní deska jejímu zakladateli a dlouholetému řediteli M. Kačírkovi. Nebyl sice členem Matice slezské, ale velmi úzce a mnoho let s ní spolupracoval. Z jeho rukou vyšlo mnoho grafických úprav matičních tiskovin, podílel se také na přípravách řady matičních akcí výtvarného charakteru. Slavnostní zahájení festivalu proběhlo ve čtvrtek 5. září, a to otevřením výstavy „Duch Afriky“ v Domě umění a kostele sv. Václava. Je to zcela unikátní záležitost, která představuje značnou část sbírky afrického umění, kterou na svých dobrodružných cestách po africkém kontinentu shromáždil a odborně zpracoval opavský cestovatel J. Blata. Výstava potrvá až do 3. listopadu a všem čtenářům její návštěvu vřele doporučujeme. Od středy 11. září vystavují své práce členové Matice slezské sdružení ve výtvarné skupině X. Na výstavě převažují práce inspirované Benátkami, do nichž členové skupiny vycestovali o letošních prázdninách, kde se zúčastnili spolu s ostravskými umělci zájezdu za uměním. Výstava je v gotické síni minoritského kláštera a potrvá do 27.

září. Další velmi zajímavé programy, které naplňují hlavní téma letošního ročníku bezručovského festivalu „Cesty kolem světa“, najdou zájemci v programovém tisku festivalu, který je bezplatně k dispozici na všech pořadech festivalu a také na sekretariátě Matice slezské v Maticním domě. Všem našim členům a příznivcům doporučujeme, aby využili pestrou festivalovou nabídku k pěkným kulturním zážitkům.

Také milovníci lidového umění si mohou na podzim přijít na své. Stejně jako v minulých letech byl druhý zářijový víkend tradičně věnován Slezským dnům v Dolní Lomné, které pořádá tamní maticní odbor ve spolupráci s dalšími odbory Těšínské oblasti. O týden později se v zámeckém parku v Ostravě-Třebovicích koná podzimní slavnost Třebovický koláč. Pořádá ho kolektivní člen Matice slezské - Slezský soubor Heleny Salichové. Trvá od pátku do neděle a převažují v něm národopisná vystoupení řady souborů od nás i ze zahraničí.

Od konce září po celý říjen probíhají také koncerty XI. Mezinárodního festivalu duchovní hudby, který za spoluúčasti Matice slezské a dalších institucí pořádá umělecká agentura našeho člena K. Kostery. Bližší údaje o nich včetně místa a data konání jsou uvedeny na plakátech. Upozorňujeme zejména na závěrečný koncert ve čtvrtek 31. října, kdy bude poprvé vůbec uvedena Missa pastoralis skladatele C. Ditterse, který většinu svého tvůrčího života prožil ve Slezsku.

Před řadou let zahájil opavský odbor Matice slezské sérii slezských vlastivědných symposií, které byly věnovány společným česko-polským tématům. Jejich pořádání později převzaly jiné organizace, letošní již devatenácté v řadě pořádá občanské sdružení Zálužné ve spolupráci s dalšími institucemi. Jeho obsah vyplývá již z názvu: Dědictví břidlice. Téma je to bytostně slezské, protože břidlice, její těžba a zpracování je velmi úzce spojena s Vítkovskem. Symposium se koná v Zálužné ve středisku Bílá Holubice, podrobnosti na tel. 722 085 248 nebo e-mailové adrese pzahnas@gmail.com.

MEZINÁRODNÍ MATIČNÍ SETKÁNÍ

Po několika odkladech se 1. srpna letošního roku uskutečnil v Martině na Slovensku 2. evropský kongres Matic slovanských národů. Svolavatelem kongresu byla Matic slovenská, která takto využila svého významného jubilea – 150. výročí od založení. V dalších dvou dnech po kongresu probíhaly tamtéž velkorysé oslavy maticního jubilea. Prvního kongresu před šesti lety se zúčastnily delegace devíti maticních spolků a jeho hlavní náplní bylo navázání vzájemných kontaktů a seznámení s historií těchto organizací, typických pro slovanské národy. Na 2. kongres přijely delegace 11 maticních organizací a jedno společenství s podobnou náplní. Matici slezskou zastupovali předseda ústředního výboru Ing. Vl. Kočvara a místopředseda Ing. L. Matěj. Mezi účastníky byl tentokrát také zástupce Matice české. Hlavní téma kongresu bylo zaměřeno na současný stav jednotlivých spolků a jejich výhled na další roky. Na závěr bylo vydáno společné memorandum, které však v některých závěrech přesahuje možnosti maticních spolků. Je to dáno tím, že Matic slovenská je největší ze všech těchto zájmových organizací a vlastní rozsáhlý

majetek, navíc má významnou vládní podporu. Také proto organizovala kongres již podruhé a do memoranda vřadila požadavek, aby se konal každé dva roky a aby jej vždy pořádala některá jiná z matečních organizací.

Význam a postavení Matice slovenské v současné politice Slovenska dokumentuje rozsah následujících dvou dnů po kongresu, kdy probíhaly vlastní oslavy matečního jubilea pod záštitou slovenského premiéra a zúčastnily se jich přední osobnosti veřejného života. Tím spíše, že do programu byly zakomponovány také oficiální oslavy 1150. výročí příchodu sv. Cyrila a Metoděje na Velkou Moravu, kterou Slováci chápou jako předchůdkyni Slovenska. V martinském amfiteátru proběhla přehlídka folklorních skupin, konaly se koncerty, slavnostní mše, rozdělovala se ocenění. Slovenská pošta vydala k jubileu příležitostnou poštovní známku a vyšla pamětní stříbrná mince, jejíž křest v rámci oslav proběhl. Celý program u všech účastníků vyvolal silné dojmy a do budoucna bude velmi obtížné se k vysoce nastavené laťce matečního kongresu alespoň přiblížit, což jako zasvěcený funkcionář Matice slezské mohl odpovědně prohlásit.

STĚBOŘICKÝ ODBOR SE ČINÍ

Již v předminulém čísle Zpravodaje Matice slezské byla publikována informace o ustavení nového odboru ve Stěbořicích. Za necelý půlrok činnosti po vyřízení předepsaných formalit spojených s registrací se odbor velmi aktivizoval. Protože se chce soustředit především na lepší poznávání a propagaci našeho regionu na obou stranách řeky Opavy, navázal kontakty s obyvateli vesnic za řekou, z nichž mnozí mají předky na druhé straně hranice. Vedení odboru zpracovalo česko-polský projekt „Krajina, lidé a jazyk Opavska a Hlubčicka aneb odkaz Cypriana Lelka dnešku“, který úspěšně podal na Euroregion Silesia a získal na tento úkol finanční dotaci. Projekt je poměrně obsáhlý a v současné době se již začaly realizovat první kroky. Prvním je vydání hry pexeso, která obsahuje názvy objektů z denního života označené názvy v češtině, polštině a ve slezském nářečí, které ještě přežívá i na polské straně, například žena, kobieta, roba. Je určen hlavně mladší generaci, pro níž jsou mnohá nářeční slova již nesrozumitelná. Zájemci mohou obdržet tuto zábavnou a současně poučnou hru zdarma na sekretariátě v Matečním domě v Opavě. Dalším krokem bude poznávací výlet do blízkého příhraničí, který se koná v sobotu 5. října. Účastníci navštíví Vladěnin, Vodku, Bohdanovy, Bavorov a Branice, které jsou historicky svázané s českým Slezskem. Další podrobnosti se můžete dovědět na tel. čísle 722 900 810 u dr. V. Skaličky. V tisku je také mapa s vyznačením vybraných pamětihodností zahrnující zhruba území okresů Hlubčice, Ratiboř, Opava a částečně Krnov. Celý projekt bude završen závěrečnou odbornou konferencí, která se uskuteční v Branicích a bude věnována dolnobenešovskému rodáku Cypriánu Lelkovi, knězi působícímu na pruské straně hranice, který bojoval za zachování „moravštiny“ proti silnému germanizačnímu tlaku.

Pro tak mladý odbor je to skutečně dosti náročný úkol, a proto jeho členům přejeme, aby se jim ho ve všech bodech podařilo splnit.

PROF. M. ČERNOHORSKÝ ČESTNÝM ČLENEM MS

Na návrh výboru opavského odboru Matice slezské schválil ústřední výbor MS udělení čestného členství Matice slezské panu prof. RNDr. Martinu Černohorskému, CSc. z Brna.

Prof. M. Černohorský většinu svého života strávil v rodném Brně. Odborným vzděláním je fyzik, který tomuto oboru věnoval celou svou vědeckou činnost, a to jak v Ústavu fyziky materiálu ČSAV, tak i později na Přírodovědecké fakultě Masarykovy univerzity. Po vzniku Slezské univerzity v Opavě v roce 1991 se začal podílet na vytváření jejího vědeckého a pedagogického profilu a při prvních volbách se stal jejím rektorem - prvním v dějinách této vysoké školy. V době svého působení v této funkci v letech 1992 až 1998 zaznamenala škola významný rozvoj a dosáhla mnoha vynikajících výsledků nejen v oblasti vědecké a pedagogické, ale i v navázání mezinárodních kontaktů a v technickém zajištění školy. I přes náročnost rektorské funkce pracoval aktivně v předsednictvu Rady vysokých škol a v České konferenci rektorů a dosud je činný v celé řadě odborných či vědeckých institucí.

Po svém příchodu do Opavy navázal blízké kontakty s četnými opavskými aktivisty a v roce 1996 se stal členem Matice slezské jako podporující člen opavského odboru, kterým je dosud. Výbor odboru proto u příležitosti 90. narozenin pana profesora (31. 8.) podal návrh na udělení čestného členství Matice slezské za významné zásluhy o rozvoj školství ve Slezsku a zvýšení prestiže Českého Slezska vůbec. Ústřední výbor Matice slezské s velkým uspokojením návrh akceptoval. Čestné členství profesoru dr. M. Černohorskému bude předáno u příležitosti Akademického dne Slezské univerzity dne 12. října 2013.

Ad maltos annos, vážený pane profesore!

Z AKTIVIT OPAVSKÉHO ODBORU

Do konce roku je ještě daleko, ale výbor odboru již začal pracovat na přípravě některých akcí, které se uskuteční až v příštím roce. Jsou to takové akce, které svým významem přesahují rámec města a také finanční možnosti odboru, a proto vyžadují podporu z vnějších zdrojů. A jak je známo, finance je nutno zajišťovat v dostatečném předstihu. K těm hlavním akcím patří historická konference s názvem „Opava – město na hranici“, která se bude konat ve spolupráci se Statutárním městem Opavou a Ratibořím a také Slezskou univerzitou v dubnu příštího roku. Jak napovídá název této konference, jejím záměrem je zajímavou a srozumitelnou formou představit vliv hranice na dějiny města Opavy v různých historických obdobích. V červnu příštího roku se opět bude konat již tradiční mezinárodní soutěž Beethovenův Hradec. Novinkou je, že jeho hlavním pořadatelem bude Matice slezská. Soutěž má mezinárodní rozměry a zatím byla vždy podpořena Moravskoslezským krajem a Ministerstvem kultury. Právě pro tyto uvedené instance se již zpracovávají požadované podklady.

Na letošní rok připadá dvojí výročí slezského odboje. V listopadu 1938 byla založena odbojová organizace Obrana Slezska. Po jejím vyzrazení byli její čtyři

hlavní organizátoři v dubnu 1943 ve Vratislavi popraveni. K tomuto smutnému výročí vydala Opavská kulturní organizace za podpory ČSBS a Matice slezské drobnou publikaci, která obsahuje stručný přehled a základní fakta o odboji ve Slezsku, jehož historii a ohlas byl podrobněji zpracován v publikaci „Opavské Slezsko v boji proti nacistické okupaci“, kterou vydala Matice slezská v roce 2003. Výbor odboru rozhodl, aby nově vydaný tisk byl bezplatně poskytnut členům Matice slezské, a proto jej dnes přikládáme k tomuto zpravodaji. Je určen především jako informační zdroj, proto příjemce žádáme, aby při vhodné příležitosti ho použili k poučení zejména mladší generaci, která o hrdinech boje za svobodu národy není ani ve škole dostatečně informována. Pokud by měl někdo zájem o další výtisky, je možno je obdržet na sekretariátě Matice slezské.

Ještě před ukončením prázdnin probíhala intenzivní příprava druhého čísla Vlastivědných listů, o jehož obsahu jsme informovali již minule. Od získání vhodného příspěvku je do přípravy čísla nutné vložit mnoho práce, než získá svou konečnou grafickou podobu, která se pak dostane do rukou čtenářů. V současné době probíhají autorské korektury, takže číslo by mělo vyjít v polovině října.

Výbor odboru se zabývá také dlouhodobými úkoly. K těm hlavním patří trvalá péče o Matiční dům, který vyžaduje stálou údržbu a také některé rekonstrukce. Je to dáno jeho stářím a také několika nájemnými uživateli s rozdílným provozem, a tudíž i požadavky. Patří zde také vleklá jednání se státem o vyřešení nejasností ve vlastnictví pozemků a nemovitostí, které v minulosti měla Matice opavská a dosud takto figurují v různých pozemkových či katastrálních dokumentech – a to nejen v Opavě. Vedení odboru se však musí zabývat též důsledky nových politických rozhodnutí, v tomto případě novým občanským zákoníkem, který výrazně poznamená spolkovou činnost v našem státě. Má nabýt účinnosti od začátku nového roku – což však ještě není jisté, protože dosud chybí řada prováděcích zákonů nutných k jeho uplatňování.

O dalších činnostech spojených s běžným provozem sekretariátu a s každodenním plněním úkolů, které z poslání Matice slezské vyplývají, není nutné hovořit. Členové, kteří často do Matičního domu zavítají, mají o aktivitě opavského odboru jistě dobrou představu.

Zprávy ze sekretariátu v Opavě

Opustili nás...

Jen z vrácené poštovní zásilky jsme se dověděli, že v jarních měsících letošního roku zemřel v Praze ve věku 87 let dlouholetý podporující člen Matice slezské, pan **JUDr. Milan David**. Byl synem našeho významného poválečného politika, rodáka z Kylešovic Joži Davida. Dr. M. David se přihlásil k Matici slezské bezprostředně po jejím obnovení v roce 1990, kterou po dobu svého členství velmi podporoval mimořádnými finančními prostředky. Pro členství v Matici slezské získal v Praze několik dalších osobností, které z centra republiky podporovaly matiční činnost.

V Opavě zemřel nečekaně dne 3. července **Ing. arch. Miroslav Selinger**. Byl opavským rodákem a v květnu jsme oslavili jeho devadesátiny, kdy byl ještě aktivní ve výtvarné skupině X. Ing. arch. M. Selinger vstoupil do Matice slezské v roce 2006 jako člen tohoto výtvarného kolektivu. Byl znám jako hlavní architekt Opavy a do její podoby se nesmazatelně zapsal svými projekty při obnově zničeného města a jeho další výstavbě. Namátkou uvedme stavby na Horním náměstí, sídliště u nemocnice a obě sídliště v Kateřinkách, jeho práce nalezneme také v dalších slezských městech. V minulosti vynikl také jako výborný hokejista, který hrál v LTC Praha a pak dlouhá léta v barvách Opavy. K jeho osmdesátinám přineslo rozsáhlý medailon druhé číslo Vlastivědných listů Slezska a severní Moravy v roce 2003, kde byl jeho přínos našemu regionu celkově zhodnocen.

Bolestnou ztrátou nejen pro Slezsko a Matici slezskou, ale pro českou kulturu vůbec je odchod významného umělce **Ilji Hurníka, dr. honoris causa**, který zemřel v Praze 7. září 2013 ve věku nedožitých 91 let. Byl významným hudebním skladatelem, vynikajícím klavíristou, pedagogem, spisovatelem a výrazně zasáhl také do dalších kulturních oblastí. Protože o jeho přínosu pro českou kulturu byla k úmrtí publikována velká řada materiálů, nebudeme zde rozepisovat jeho zásluhy, které byly již mnohokrát zhodnoceny. Připomeňme jen, že se narodil v Porubě u Ostravy, ke Slezsku se vždy hlásil a v jeho dílech je také nepominutelné. K Opavě měl blízké vztahy včetně příbuzenských. Byl mezi prvními významnými osobnostmi, kterého za zásluhy o Slezsko a jeho kulturu jmenovala Matica slezská po obnovení své činnosti svým čestným členem. Rád zajížděl do Opavy, naposled jsme se s ním setkali v září loňského roku při předání Ceny Petra Bezruče, která mu byla udělena k jeho devadesátinám.

Naším zemřelým členům zachováme trvalé vzpomínky.

Navštívili nás

Sekretariát Matice slezské v Matičním domě v Opavě uvítal v minulých dnech dvě zajímavé návštěvy. Dne 22. srpna přijel z Prahy do Opavy při svém putování po České republice reportér Českého rozhlasu, stanice Radiožurnál pan Lubomír Smatana, kterému byly poskytnuty materiály o Českém Slezsku a Matici slezské, které využil hned následujícího dne v pořadu Dobré ráno České televize Ostrava. 5. září se na sekretariátě zastavil autor četných publikací o československém opevnění Ing. Josef Durčák, který připravuje knihu o tvrzi Šibenice u Jamnice, jejíž výstavbu zastavil vpád německé armády po mnichovské dohodě.

Úřadování sekretariátu MS v Opavě

Sekretariát je přístupný denně v době přítomnosti tajemníka, doporučuje se však návštěvu mimo úřední hodiny ohlásit předem na tel. č. 553 716 365 nebo mob. 721 225 212, možno také psát e-mailem na adresu maticeslezska@atlas.cz. Úřední hodiny jsou každé pondělí a středu od 14 do 17 h.

Zpravodaj Matice slezské, č. 71
Vydává odbor Matice slezské v Opavě, připravil V. Kočvara,
Vyšlo v září 2013